

< Powrót

21

marca 2022

Tekst:

Krzysztof Płowecki

Zdjęcie:

Zbigniew Bosek/Wikipedia

0
Udost.

STS „Fryderyk Chopin” pod żaglami.

Słynne polskie żaglowce

Największy zachwyt budzą, kiedy majestatycznie płyną pod pełnymi żaglami. Są też podziwiane w portach. Bywają spełnieniem marzeń, kiedy na ich pokładzie wyrusza się na morze. Od lat piszą swoje historie. Każda jest inna i każda ciekawa. Oto nasza subiektywna lista najsłynniejszych polskich żaglowców.

„Lwów” – 1869

Został zbudowany w 1869 roku w Wielkiej Brytanii jako fregata. Długość jednostki wynosiła 85,1 m, szerokość 11,4 m, a zanurzenie 6,9 m. Powierzchnia ożaglowania zaś 1500 m². Początkowo pływał jako statek towarowo-pasażerski pod nazwą „Chinsura”, potem „Lucco”, następnie został przetaklowany na bark „Nest”. W 1920 roku kupili go Polacy. Po przebudowie stał się jednostką szkolną Szkoły Morskiej w Tczewie. W 1923 roku jako pierwszy polski statek przekroczył równik. W 1930 roku zakończył służbę szkoleniową, ustępując miejsca „Darowi Pomorza”. Służył później Marynarce Wojennej jako hulk mieszkalny. W 1938 roku przekazano go na złom.

„Lwów” w 1928 roku w gdyńskim porcie. Fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

„Zawisza Czarny” – 1902 / 1952

Pierwszy „Zawisza Czarny” został zbudowany w 1902 roku w Szwecji. Drewniany szkuner miał długość 30,98 m, szerokość 8,1 m i zanurzenie 8,1 m. Powierzchnia ożaglowania jednostki wynosiła 432 m². Został zakupiony w 1934 roku przez Związek Harcerstwa Polskiego. Służył jako żaglowiec szkoleniowy. W 1939 roku przejęli go Niemcy, a w 1943 roku porzucili. Odnaleziony po wojnie żaglowiec nie nadawał się do remontu. Został zatopiony w 1949 roku w wodach Zatoki Puckiej.

Drugiego „Zawiszę Czarnego” zbudowano w Stoczni Północnej w Gdańsku w 1952 roku jako ługrotrawler rybacki „Cietrzew”. Okazało się, że konstrukcja jednostki była wadliwa, więc

NAJNOWSZE

Słynne polskie żaglowce
21 marca 2022

NASZA POGORIA: Żaglowiec wyruszył
na Morze Śródziemne
20 marca 2022

Polacy wystartują w OSTAR, TwoSTAR i
Jester Challenge
18 marca 2022

Znani i nieznani: Jacek Podwyszyński
18 marca 2022

Rafał Sielicki: Młodzi bojerowcy potrzebują
wsparcia seniorów
17 marca 2022

Słyszeliście o... Nan Madol?
16 marca 2022

wycofano go z eksploatacji. W 1960 roku Ministerstwo Żeglugi przekazało statek Związkowi Harcerstwa Polskiego. Zdecydowano się przebudować go na żaglowiec. Jego długość z bukszprytem to 42,7 m, szerokość 6,76 m, zanurzenie 4,5 m, a powierzchnia ożaglowania maksymalnie 626 m².

W 1961 roku podniesiono na nim harcerską banderę. Jego pierwszym dowódcą został legendarny [Bolesław Romanowski](#). W latach 1989-1990 „Zawisza” opłynął świat. Podczas swoich rejsów odwiedził wszystkie kraje nad Bałtykiem i Morzem Północnym, wielokrotnie żeglował po wodach Morza Śródziemnego i Oceanu Atlantyckiego.

We wrześniu 2021 roku wybuchł konflikt pomiędzy starymi a nowymi władzami Fundacji Centrum Wychowania Morskiego ZHP, armatora „Zawiszy Czarnego”. Odwołane zostały zaplanowane rejsy. [Naczelnik Związku Grzegorz Woźniak zapowiedział](#) złożenie wniosku o upadłość Fundacji oraz rozpoczęcie nowego etapu funkcjonowania „Zawiszy Czarnego”. Na razie żaglowiec stoi przy Nabrzeżu Prezydenta w Gdyni. Planuje wyruszyć w rejs po Bałtyku w połowie kwietnia.

„Zawisza Czarna” podczas rejsu. Fot. Tomasz Falba

„Dar Pomorza” –1909

Ten żaglowiec zastąpił „Lwów” w służbie szkoleniowej. Fregatę zbudowano w 1909 roku w stoczni „Blohm und Voss” w Hamburgu. Jego długość z bukszprytem to 93 m, szerokość 12,6 m, zanurzenie 5,7 m. Wysokość jego masztów to 41,4 m, a powierzchnia żagli 2100 m². Jednostka początkowo pływała jako niemiecki statek szkoleniowy pod nazwą „Prinzess Eitel Freidrich”.

Po pierwszej wojnie światowej została przekazana Francji w ramach reparacji. W 1929 roku Komitet Floty Narodowej odkupił ją od barona Maurice de Foresta. W latach 1934-1935, jako pierwszy polski statek, opłynął świat. Drugą wojnę światową spędził internowany w Szwecji. Po wojnie pływał ze studentami WSM w Gdyni. 4 lipca 1982 roku został oficjalnie wycofany ze służby. Od 1983 roku służy jako statek-muzeum w Gdyni.

„Dar Pomorza”. Fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

„Iskra” –1917 / 1981

Ten trójmasztowy szkuner gaflowy był pierwszym szkolnym żaglowcem polskiej Marynarki Wojennej. „Iskra” miała długość 50,7 m, szerokość 7,9 m, zanurzenie wynosiło 3,7 m. Mogła nieść żagle o powierzchni 693 m². Została zbudowana w 1917 roku w Holandii, do 1921 roku pływała pod nazwą – SV „Vlissingen”. W 1925 roku trafiła do Szkocji, gdzie pływała pod nazwą „St. Blane”, rok później kupili ją Polacy.

W 1928 roku podniesiono na żaglowcu biało-czerwoną banderę. Początek drugiej wojny światowej „Iskra” spędziła na cumach w Casablance, potem została przebazowana do Gibraltaru. W 1948 roku wróciła do Gdyni i do roku 1974 pływała z podchorążymi WSMW oraz elewami Centrum Szkolenia Specjalistów Marynarki Wojennej. Ze stanu floty skreślona została w 1977 roku. W 1981 roku została oddana na złom.

Następcą pierwszej „Iskry” jest trójmasztowa barkentyna o tej samej nazwie. Jej długość całkowita wynosi 49 m, szerokość 8 m, zanurzenie 3,8 m, a powierzchnia ożaglowania 958 m². Weszła do służby pod biało-czerwoną banderą w 1982 roku i pozostaje pod nią do dzisiaj. W 1989 „Iskra” wywalczyła główną nagrodę w Tall Ships Races, a w latach 1995-1996, jako pierwszy polski okręt opłynęła świat.

„Iskra” i „Pogoria” w Travemünde. Fot. Wikipedia

„Kapitan Borchardt” – 1917

To stalowy trójmasztowy szkuner gaflowy. Długość kadłuba z bukszprytem wynosi 42 m, szerokość 7,02 m, zanurzenie 3,2 m, a ożaglowanie 600 m². Jednostka została zbudowana w Holandii w 1917 roku jako oceaniczny żaglowy statek towarowy „Nora”. Podczas II wojny światowej służyła w Kriegsmarine jako statek szkoleniowy.

W 1989 roku żaglowiec pod nazwą „Najaden” przeszedł gruntowną przebudowę, a ładownie zamieniono na pomieszczenia mieszkalne. W 2011 roku został kupiony od szwedzkiego armatora przez prywatną polską firmę i otrzymał nazwę „Kapitan Borchardt”. Pływa w rejsach turystycznych i szkoleniowych, a jego portem macierzystym od 2017 roku jest Szczecin.

„Kapitan Borchardt” (jeszcze jako „Najaden”) podczas Sail Amsterdam w 2015 roku. Fot. SAIL Amsterdam

„Generał Zaruski” –1938

Ten piękny, dwumasztowy kecz gaflowy został zbudowany w 1939 roku w Szwecji, z inicjatywy generała Mariusza Zaruskiego. Długość kadłuba jednostki wynosi 29,02 m z bukszprytem,

szerokość 5,88 m, a zanurzenie 3,26 m. Powierzchnia ożaglowania to 327 m². Jest w stanie pomieścić 25-osobową załogę. Wybuch II wojny światowej uniemożliwił przekazanie żaglowca stronie polskiej.

Kecz służył w Szwecji do celów szkoleniowych do 1946 roku. Wtedy przyплыł do Polski i został nazwany „Generał Zaruski”. Pływał pod różnymi nazwami i dla różnych organizacji aż do końca lat czterdziestych. Później niszczał w Jastarni i Władysławowie. Po remoncie w 2008 roku służy jako flagowy żaglowiec Gdańska.

„Generał Zaruski” Fot. Tadeusz Lademann

„Kapitan Głowacki” – 1944

Żaglowiec jest przebudowanym niemieckim kutrem dozorowym, zbudowanym na użytek Kriegsmarine. Kadłub ma długość całkowitą 30,7 m, jego szerokość to 6,4 m, a zanurzenie 3 m. Powierzchnia ożaglowania wynosi aktualnie 337,5 m². Początkowo nosił nazwę „Henryk Rutkowski” i służył jako jednostka szkoleniowa polskich rybaków. W 1945 przekazany do Państwowego Centrum Wychowania Morskiego, został przebudowany na rybacki kecz gafłowy w Stoczni Rybackiej w Gdyni.

Następnie jednostka była statkiem szkolnym Szkoły Rybołówstwa Morskiego. W 1967 roku została przejęta przez Ligę Obrony Kraju w Jastarni. W 1970 trafiła do Ośrodka PZŻ w Trzebieży, gdzie na bardzo krótko zmieniła nazwę na „Biały Słoń”. Od roku 1975 żaglowiec był związany umową czarterową z telewizją, pływał intensywnie z Bractwem Żelaznej Szekli i pełnił funkcję flagowej jednostki tej organizacji. Po 1976 wycofano go z eksploatacji z powodu złego stanu kadłuba.

Gruntowny remont przeprowadzono na początku lat 80. w Rybackiej Stoczni Remontowej we Władysławowie, został wtedy przebudowany z kecza gafłowego na brygantynę. Zmieniono też kolor żagli z białych na brązowe. W 1986 roku stał się flagowym żaglowcem szkoleniowym PZŻ. W 1997 roku zmieniono nazwę na „Kapitan Głowacki”, na cześć znanego popularyzatora żeglarstwa Włodzimierza Głowackiego. Został sprzedany firmie 3Oceans w 2020 roku. Obecnie jest remontowany.

„Kapitan Głowacki” Fot. archiwum Zbigniewa Jagińkowskiego

„Pogoria” –1980

Barkentyna zbudowana w 1980 roku na zamówienie Telewizji Polskiej, która emitowała program „Latający Holender” prowadzony przez [Bohdana Sienkiewicza](#). Długość kadłuba „Pogorii” to 47 m, szerokość 8 m, a zanurzenie 3,65 m. Powierzchnia ożaglowania to 830 m². Po zbudowaniu żaglowca, w kraju pojawiły się plotki, że jest to luksusowy jacht ówczesnego szefa radiokomitetu – Macieja Szczepańskiego.

Aby ratować dobre imię „Pogorii” kapitan Krzysztof Baranowski zaplanował wyprawę polarną, podczas której przetransportował ludzi i sprzęt do antarktycznej bazy PAN. Rejs trwał 132 dni, a żaglowiec przepłynął 21 000 mil. W 1999 roku zwyciężył w regatach Cutty Sark. Służył również m.in. Szkole pod Żaglami Krzysztofa Baranowskiego.

W ostatnich latach jednostka najczęściej zimą żeglowała w tygodniowych i dwutygodniowych rejsach po Morzu Śródziemnym, cumując w Genui. Z kolei latem pływała po Bałtyku i Morzu Północnym, często w ramach regat The Tall Ships’ Races. 27 grudnia 2021 roku jej [armatorem](#) został [Pomorski Związek Żeglarski](#). W swój pierwszy w tym sezonie rejs na Morze Śródziemne wyruszyła 20 marca.

„Pogoria” w Marinie Yacht Park Gdynia. Fot. Tadeusz Lademann

„Dar Młodzieży” – 1981

Następca „Lwowa” i „Daru Pomorza”. Trzymasztowa fregata to flagowa jednostka Uniwersytetu Morskiego w Gdyni. „Dar Młodzieży” został zbudowany w Stoczni Gdańskiej 1982 roku, według projektu Zygmunta Chorenia. Długość całkowita żaglowca wynosi 108,815 m z bukszprytem, szerokość 14 m, zanurzenie 6,6 m, a powierzchnia ożaglowania 3015 m². Jest jedynym polskim żaglowcem, który dwukrotnie opłynął świat. Stało się to w latach 1987-1988 oraz [2018-2019](#), z okazji stulecia odzyskania przez Polskę niepodległości.

„Dar Młodzieży” podczas IV Żeglarskiej Parady Świątojańskiej. Fot Tadeusz Lademann

„Oceania” – 1985

Żaglowiec badawczy zbudowany w 1985 roku dla Instytutu Oceanologii Polskiej Akademii Nauk. Długość całkowita jednostki wynosi 48,9 m, szerokość 9 m, zanurzenie 3,8m. Pierwotnie

„Oceania” miała zainstalowane bardzo innowacyjne ożaglowanie hydrauliczne. Zmieniono je w 2011 roku i obecnie jest to szkuner. Większość roku jednostka spędza w ekspedycjach badawczych na wodach arktycznych i Morza Bałtyckiego.

„Oceania”. Fot. Instytut Oceanologii Polskiej Akademii Nauk

„Fryderyk Chopin” –1992

Bryg zbudowany w 1992 roku dla Międzynarodowej Szkoły pod Żaglami Krzysztofa Baranowskiego. Długość całkowita jednostki to 55,5 m, szerokość 8,71 m, zanurzenie 4,2 m. Powierzchnia ożaglowania zaś 1200 m². W roku budowy zadebiutował w regatach Columbus przez Atlantyk, zajmując trzecie miejsce.

W 2010 roku stracił na Atlantyku oba maszty, na szczęście nikt z załogi nie ucierpiał. Rok później żaglowiec przejęła prywatna firma. W 2012 roku zwyciężył w regatach The Tall Ships Races. Dzisiaj na „Fryderyku Chopinie” prowadzona jest m.in. [Niebieska Szkoła](#), której idea nawiązuje do tradycji wychowania morskiego. Jego portem macierzystym jest Szczecin.

„Fryderyk Chopin”. Fot. Jakub Pierzchała

Co myślisz o tym artykule?

ZOBACZ TAKŻE